

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

MNENJA

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

523. PLENARNO ZASEDANJE EESO 22. IN 23. FEBRUARJA 2017

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Strategije za diverzifikacijo navtičnega in pomorskega turizma

(raziskovalno mnenje)

(2017/C 209/01)

Poročevalec: **Tony ZAHRA**

Zaprosilo	malteško predsedstvo Sveta, 19. 9. 2016
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	9. 3. 2017
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	30. 3. 2017
Plenarno zasedanje št.	524
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	179/0/0

1. Sklepi in priporočila

1.1 Glede na prepreke, kot so oddaljenost, nedostopnost in izoliranost, Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) meni, da bi bilo treba za otoke sprejeti ugoden davčni režim ter pri tem upoštevati, da si je treba zaradi blaženja učinkov sezonskega obratovanja posebej prizadevati za pridobivanje naložb ter ohranjanje in ustvarjanje delovnih mest in prilagajati obdobja poslovanja podjetij.

1.2 Kljub temu, da je turizem odporen in si v času krize hitro opomore, EESO meni, da je treba preučiti in obravnavati izzive in priložnosti na področju navtičnega in pomorskega turizma, zlasti v Sredozemlju, saj sta velikega pomena za evropsko gospodarstvo in k njem precej prispevata. Pri ocenjevanju bi bilo treba ustrezno upoštevati primerljivost s konkurenčnimi destinacijami. Izjemno pomembno je, da se sprejemajo pametna zakonodaja in politike, pa tudi, da se zmanjša obseg birokracije za mala in srednja podjetja.

1.3 V posameznih regijah je treba ustvariti in spodbujati poti do več različnih destinacij, treba pa je podpreti tudi skupne/regionalne promocijske ukrepe držav članic. EESO predlaga, naj države članice sprejmejo močne tržne strategije za diverzifikacijo in prilagoditev na spreminjajoče se želje in okus potrošnikov. Vendar pa je treba v tem procesu upoštevati tudi, da si v tem sektorju morda ne morejo vsi državljani privoščiti enakih turističnih storitev.

1.4 Glede na to, da sta navtični in obalni turizem zelo odvisna od morskih ekosistemov, morajo sredozemske države izboljšati regionalno sodelovanje in jih zaščititi. EESO se zato zavzema za ustanovitev skupine zahodnosredozemskih držav članic in tretjih držav, ki bi skupaj preučile možnosti, kako z modro rastjo ⁽¹⁾ ter zeleno in modro infrastrukturo obnoviti poškodovane ekosisteme.

1.5 Gradnja in izsuševanje morja v plitkem epikontinentalnem pasu nepopravljivo uničujeta podvodni habitat. Obseg sredozemskega epikontinentalnega pasu je omejen, zato je treba te pomorske cone zaščititi pred takim razvojem; če pa bi do tega vendarle prišlo, bi bilo treba razmisliti tudi o izravnalnih ukrepih in vzpostavitvi fiskalnih rezerv.

1.6 Razvoj navtičnega in pomorskega turizma mora temeljiti na načelih dolgoročnega trajnostnega razvoja, zato je potrebno operativno in izmerljivo orodje. EESO priporoča razvoj usklajenega mehanizma kazalnikov trajnosti v tem sektorju, zlasti za otoške države in regije, ki so močno odvisne od obalnih dejavnosti. Odlična platforma za to bi bil lahko sistem kazalnikov za evropski turizem, ki ga je razvila Evropska komisija.

1.7 Za razvoj mehanizma kazalnikov trajnosti je poleg tega treba zbrati natančne ekonomske podatke. Turizem je izjemno kompleksna panoga, ki vključuje različne vrste odnosov med številnimi različnimi deležniki. V ta namen bi lahko z ekstrapolacijo iz modela satelitskega računa oblikovali instrumente za zbiranje relativnih ekonomskih podatkov.

1.8 Zaradi vpliva podnebnih sprememb na morsko okolje je potreben dialog o inovativnih rešitvah. Prednost je treba dati specifičnim ukrepom za ranljiva območja. EESO opozarja na nedavno sporočilo Komisije o mednarodnem upravljanju oceanov ter seznam 14 ukrepov iz tega sporočila ⁽²⁾. Sedmi okoljski akcijski program EU do leta 2020 ter cilji EU glede prilagajanja podnebnim spremembam in njihove blažitve so osredotočeni na infrastrukturne sektorje, kot sta energetski in prometni sektor, ter na posebne vidike, povezane z obalnim in pomorskim turizmom. Poleg tega bo Evropska investicijska banka zagotovila malim in srednjim podjetjem finančna sredstva za naložbe v turizem in/ali konvergenčne regije.

1.9 Ravnanje z odpadki je eden večjih problemov v navtičnem in pomorskem turizmu, saj tudi v turizmu samem nastaja veliko odpadkov. Svetovni sklad za naravo ocenjuje, da več kot 80 % onesnaževanja morskega okolja izvira iz dejavnosti na kopnem. Problem je še večji zaradi smetenja morskega okolja. Poleg usklajenega in učinkovitega izvrševanja predpisov so zato potrebni tudi inovativni ukrepi, s katerimi bi lahko ublažili težave, povezane z odpadki. EESO poziva k enotnemu izvajanju mednarodnih konvencij, kar bi spodbudilo krepitev zmogljivosti v tretjih državah.

1.10 Zaradi možnosti za rast v tem sektorju je velik izziv celotna veriga ravnanja z odpadki (od zbiranja do odstranjevanja), zlasti na zaprtih območjih, kot so otoki. EESO zato priporoča oblikovanje t. i. koalicije za naravno dediščino, ki bi vključevala otoke in obalna območja ter najpomembnejše okoljske akterje, kot so fundacije in mednarodne organizacije. Evropski otoki in obalna območja bi tako postali vodilni pri sprejemanju ukrepov za čisto okolje na svetovni ravni, ki bi temeljili na celostnem pristopu k turizmu.

1.11 Za trajnostno in konkurenčno rast so nujne naložbe v ljudi. Vendar pa v turističnem sektorju ni dovolj usposobljenega osebja, saj ni dovolj privlačen z vidika napredovanja in dolgoročnega zaposlovanja. Da bi pritegnili in ohranili stalen dotok usposobljenih delavcev, ki jih zanima dolgoročna zaposlitev v tem sektorju, EESO priporoča, da se pripravi poseben strateški akcijski načrt. Ta mora vključevati konkretne predloge, ki temeljijo na znanstvenem in praktičnem pristopu, da bo mogoče izboljšati privlačnost te industrije.

2. Splošne ugotovitve

2.1 Malteško predsedstvo EU je EESO zaprosilo za pripravo raziskovalnega mnenja o strategijah za diverzifikacijo navtičnega in pomorskega turizma v širšem okviru inovativnih strategij za razvoj bolj konkurenčnega okolja v Evropi, pri čemer naj bi bil poseben poudarek namenjen Sredozemlju.

⁽¹⁾ Sporočilo Evropske komisije o modri rasti, COM(2012) 494 final.

⁽²⁾ Dok. JOIN(2016) 49 final in https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/ocean-governance_en.

2.2 Turizem je vplivna globalna panoga, ki nudi izjemne možnosti za zaposlovanje in gospodarski razvoj, kakor je priznано s členom 195 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Leta 2014 je sektor turizma prispeval več kot 1,6 bilijona EUR, kar znaša skoraj 10 % skupnega BDP EU, neposredno, posredno in posledično pa je vplival na 25 milijonov delovnih mest v EU ⁽³⁾. Malteško predsedstvo EU je pomorstvo kot podsektor turizma uvrstilo med prednostna področja svojega predsedovanja EU. Razvoj ustreznih turističnih proizvodov in pomorskih storitev bi lahko prispeval k večji rasti na obalnih in otoških območjih EU, zato je treba opredeliti trenutne trende in napovedi ter tako omogočiti jasnejši pregled inovativnih priložnosti v skladu s specifično naravo navtičnega in pomorskega turizma.

2.3 Sektor navtičnega in pomorskega turizma je najpomembnejši turistični podsektor ter hkrati največja pomorska dejavnost v Evropi, saj zaposluje skoraj 3,2 milijona ljudi, ustvari skupno 183 milijard EUR bruto dodane vrednosti ⁽⁴⁾ in ima potencial za ustvarjanje delovnih mest in trajnostno modro rast. Če želimo promovirati Evropo kot vodilno navtično destinacijo na svetu, mora evropska otoška in obalna turistična infrastruktura uporabnikom nuditi ustrezne in inovativne storitve, poleg dostopnosti, hkrati pa zagotavljati tudi trajnostni razvoj lokalnih skupnosti. Del tega sektorja je tudi „notranji“ navtični turizem na jezerih in rekah v številnih državah članicah in ga je treba upoštevati v postopku pregleda. Ta sektor vključuje tudi pomembno ladjedelniško industrijo za gradnjo plovil za šport in križarjenje, v kateri ima Evropa pomembno mesto v svetovnem gospodarstvu.

3. Predlogi EESO za nove vzorce v politiki turizma

3.1 EESO je v preteklih letih sprejel nekaj splošnih mnenj o politiki turizma, pa tudi specifična mnenja o otokem in obalnem turizmu. Posebej za zaposlene v turizmu na otokih je predlagal razvoj programov vseživljenjskega učenja, pa tudi, da se na enem od otokov s strateško pomembno lego ustanovi medregionalna šola, ki bi temeljila na podobnem konceptu kot program Erasmus za študente in delavce v turizmu.

3.2 EESO meni, da je definicija EU o otokih neustrezna in bi jo bilo treba spremeniti, da bi bile v njej upoštevane nove razmere v razširjeni Evropski uniji, ki vključuje tudi otoške države članice. Z namenom spodbuditi promoviranje Evrope kot ključne turistične destinacije na svetovni ravni EESO predlaga tudi vzpostavitev makroregionalnega sodelovanja (npr. jadransko-jonska strategija, strategija za Baltik in strategija za Podonavje), saj bi s tem lahko rešili take težave, kot je dostopnost. Za to pa je potrebna dobra ozemeljska povezanost otokov s celino.

3.3 Na otokih so zaradi podnebnih sprememb potrebni odločni ukrepi za prilagajanje nanje na vseh področjih gospodarstva. EESO je predlagal uvedbo t. i. testa za otoke, ki bi vključeval vprašanja, kot so energija in promet (infrastruktura in dostopnost), dviganje morske gladine, slabšanje biotske raznovrstnosti in druge pomembne zadeve.

3.4 Otoška gospodarstva so postala preveč odvisna od večinoma sezonskega turizma, zato je potrebna diverzifikacija. EESO je poudaril, da bi lahko dojemanje modrega gospodarstva kot neizčrpnega vira neizkoriščenih virov ter nenehno izpostavljanje modre rasti kot rešitve za probleme evropskega gospodarstva še povečalo različne pritiske na obale in morja v EU. Zato mora biti pri oblikovanju in izvajanju ukrepov še naprej najpomembnejše načelo dolgoročne trajnosti.

3.5 V sporočilu Komisije o evropski strategiji za večjo rast in delovna mesta v obalnem in pomorskem turizmu, ki je bilo sprejeto leta 2014 ⁽⁵⁾, so obravnavane trenutne pomanjkljivosti pri upravljanju, z njim pa je vzpostavljen tudi okvir za sodelovanje med javnimi organi in javno-zasebnimi partnerstvi, vključno s teritorialnim povezovanjem in integriranimi strategijami. Ob upoštevanju posebnosti posamičnih morskih bazenov je v sporočilu predlaganih 14 konkretnih ukrepov, ki se nanašajo na naložbe podjetij, močan sezonski značaj, diverzifikacijo in inovacije proizvodov, povezljivost, dostopnost, izboljšano infrastrukturo, razvoj znanj in spretnosti ter zaščito morskega okolja. Izvajanje akcijskega načrta je v teku ⁽⁶⁾.

⁽³⁾ WTTC, *Travel & Tourism economic impact* (Ekonomski učinek potovanja in turizma), 2015, EU.

⁽⁴⁾ Evropska komisija, Študija v podporo ukrepom politik za pomorski in obalni turizem na ravni EU, ECORYS, 2013: https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/study-maritime-and-coastal-tourism_en.pdf.

⁽⁵⁾ COM(2014) 86 final.

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/coastal_tourism_sl

4. Predlogi EESO za strategije za diverzifikacijo navtičnega in pomorskega turizma

4.1 Medsektorski okoljski pristop

4.1.1 V zadnjih letih je bilo storjeno veliko, da bi nosilce odločanja in deležnike na visoki ravni opozorili na povezavo med oceani in podnebjem. Oceani so bili tako vključeni v Pariški sporazum iz leta 2015 ter v posebno poročilo Medvladnega panela za podnebne spremembe (IPCC) o oceanih. Ta prizadevanja so poziv k podpori izvajanja Pariškega sporazuma ter krepitvi tehničnih zmogljivosti držav članic, ki jim bodo omogočile razvoj tehnoloških poti za prihodnost z nizkimi emisijami.

V pomorskem prometu nastane približno 2,5 % svetovnih emisij toplogrednih plinov. EU se zavzema za globalni pristop k zmanjševanju teh emisij v mednarodnem pomorskem prometu, vendar pa naj bi se emisije v tem sektorju do leta 2050 bistveno povečale. Glede na drugo študijo Mednarodne pomorske organizacije o toplogrednih plinih bi lahko porabo energije in emisije CO₂ na ladjah z operativnimi ukrepi in obstoječimi tehnologijami znižali za do 75 %. Številni izmed teh ukrepov so stroškovno učinkoviti in nudijo neto koristi, saj nižji računi za gorivo omogočajo povračilo morebitnih operativnih stroškov in stroškov naložb. Zmanjšanje je mogoče doseči z izvajanjem novih inovativnih tehnologij.

4.1.2 Sredozemlje je ena najpomembnejših regij na svetu, saj je zanj značilna izjemna biotska raznovrstnost, vendar pa je bolj kot druge občutljiva na podnebne spremembe. Množični obalni turizem je eden glavnih povzročiteljev ekološke škode v regiji. Toda Sredozemlje ima tudi veliko naravno vrednost, zaradi česar je izjemno pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti. Regionalno sodelovanje za zaščito morskih ekosistemov je zato nujno. Program Evropske unije LIFE + za financiranje podpira cilje strategije EU za biotsko raznovrstnost in nudi možnosti za financiranje inovativnih projektov v sektorju obalnega in pomorskega turizma.

4.1.3 V tem sektorju je eden največjih problemov ravnanje z odpadki, zlasti na otokih, ki so izrazito sezonski. Večina otokov težko shaja z velikim številom obiskovalcev v najbolj obremenjenih obdobjih, saj so za zagotavljanje ustreznih obratov za prečiščevanje vode in ravnanje z odpadki potrebne velikanske naložbe. S sprejetjem Konvencije o biološki raznovrstnosti je bil vzpostavljen globalno priznan okvir za ukrepanje proti nevarnostim, ki pretijo naravni dediščini, vključuje pa vse od ravnanja s smetmi in mikroplastiko v morju do trajnega zmanjšanja in odprave plastičnih vrečk za enkratno uporabo.

4.1.4 V različnih študijah in poročilih je izpostavljeno, da je ekološko ravnanje za evropski obalni turizem s poslovnega vidika preudarna poteza. EU mora spodbuditi države članice, naj si bolj prizadevajo za sprejetje okolju prijaznih praks v turizmu ter uvedejo ekološke programe, ki blažijo učinke podnebnih sprememb. Obenem bi bilo treba spodbuditi tudi ekološki turizem v podporo navtičnemu turizmu.

4.1.5 Za razvoj navtičnega in pomorskega turizma je zaradi teh izzivov še bolj pomembno upoštevanje načel trajnostnega razvoja. Vendar pa mora trajnost temeljiti na operativnem, izmerljivem modelu, s katerim se vzpostavi sistem kazalnikov za spremljanje dejavnosti in razvoja v pomorskem turizmu, zlasti za otoške države in regije. Ugotoviti bi bilo tudi treba, kakšna je največja obremenitvena zmogljivost na teh destinacijah; če je namreč presežena, se bodo pojavile številne težave, ki bodo negativno vplivale na ta sektor in njegovo dolgoročno vzdržnost. Te mejne vrednosti so zlasti:

- slabšanje stanja in izguba ekoloških virov,
- pritiski na okolje in fizično infrastrukturo,
- konflikt med turisti in lokalnimi prebivalci, zaradi česar slednji niso več gostoljubni,
- nezadovoljni obiskovalci.

4.1.6 Sistem kazalnikov za evropski turizem, ki ga je Evropska komisija razvila leta 2013 in je bil revidiran leta 2016 ⁽⁷⁾, je prostovoljno upravljavsko orodje, na podlagi katerega je bil opredeljen sklop najpomembnejših kazalnikov, ki se na turističnih destinacijah uporabljajo za spremljanje in merjenje uspešnosti trajnostnega turizma.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/transnational-products_sl

4.1.7 Evropska agencija za pomorsko varnost (EMSA) je v tem pogledu izjemno dragocen vir informacij in statističnih podatkov ter nudi svetovanje, kar je bistvenega pomena pri vzpostavljanju načel trajnosti.

4.1.8 Upoštevatni je treba tudi rezultate projekta EESO o pametnih otokih, zlasti kar zadeva sprejetje najboljših praks.

4.1.9 Pri doseganju tega cilja je lahko v veliko pomoč tudi projekt za evropske dejavnosti spremljanja pomorskih ekosistemov, vzpostavljena pod okriljem ERA-LEARN 2020 (usklajevalni in podporni ukrep), ki se financira iz programa Obzorje 2020.

4.1.10 K procesu varstva okolja so prispevale številne organizacije in institucije, kot so WWF, platforma za oceane in podnebje, Konferenca obrobni obmorskih regij (CPMR), Greenpeace in različne strukture ZN, ki so sodelovale z različnimi strukturami EU ter pri okrepljenem sodelovanju med vlada mi ter zasebnimi in javnimi deležniki. Če želimo biti pri tem uspešni, je treba ta proces nadaljevati.

4.1.11 Zdravi morski ekosistemi in zaščiten a obalna/otoška območja na različne načine prispevajo k trajnostni rasti in ustvarjanju delovnih mest. Turizem in kmetijstvo, ribištvo, akvakultura in gozdarstvo so ključni sektorji, ki so za biotsko raznovrstnost velikega pomena in znatno vplivajo na njeno vključevanje. Dve drugi vprašanji, ki se jima je treba še posebej posvetiti, sta trajnostna proizvodnja hrane in prehranska varnost. V celostnem okviru je treba razviti sektorske politike, ki prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti. EESO v zvezi z morskimi ekosistemi opozarja na direktivo o pomorskem prostorskem načrtovanju ⁽⁸⁾ ter na Barcelonsko konvencijo iz leta 1995 ⁽⁹⁾.

4.1.12 Morja pogosto onesnažujejo neprečiščena odpadna voda in kmetijstvo, vendar pa morske ekosisteme ogrožajo tudi komercialni prelov, razlitja nafte in drugih nevarnih snovi ter vnos tujerodnih vrst. Velik vpliv na okolje ima lahko tudi neprimerno ravnanje z balastnimi vodami ⁽¹⁰⁾. Morski ekosistemi so pomemben vir biotske raznovrstnosti in Evropska unija je sprejela vrsto ukrepov za zdravo morsk o okolje, da bi ti ekosistemi do leta 2020 postali bolj odporni na podnebne spremembe v evropskih morsk ih vodah. Za to je potrebno tesno sodelovanje med vsemi deležniki.

4.1.13 Izbor izvedbenih instrumentov je zato strateškega pomena, saj je treba zagotoviti, da bodo lahko vsi gospodarski sektorji izkoristili nove priložnosti, ki jih ustvarjajo zdravi ekosistemi. Da bi bil lahko turizem zajet v osrednji koncept dobrega upravljanja, so bistvenega pomena tudi preglednost, ustrezno posvetovanje in odgovornost. Kot je določeno v Konvenciji o biološki raznovrstnosti ⁽¹¹⁾, sta za doseganje napredka in ustvarjanje trajnosti na tem področju nujna učinkovita raba virov in krožno gospodarstvo.

4.1.14 Oblikovati je treba politike ozaveščanja in tako izboljšati skladnost, hkrati pa uporabiti spodbude za čiste dejavnosti v navtičnem in pomorskem turizmu (tudi v povezanih sektorjih, kot so plovba z jahtami, ribolov, preskrba s hrano itd.). Zato je treba razviti celovite medsektorske programe usposabljanja, s katerimi bi lahko izpolnjevali kompleksne trajnostne cilje, medtem ko bi z mrežo ustreznih turističnih območij omogočili izmenjavo podatkov in dobrih praks.

4.1.15 Evropa mora dobro izkoristiti svoje naravne vire ter promovirati svoje najboljše lokacije, kjer sta narava ter prostorsko načrtovanje obalnih in pomorskih območij usklajena. Glede na to, da imajo obalna območja z okoljskega, gospodarskega in socialnega vidika poseben strateški pomen, je treba njihove težave reševati v okviru celostne politike trajnostnega razvoja, pri čemer so posebnega pomena prostorsko načrtovanje, ravnavesje med izkoriščanjem obnovljivih virov energije in drugimi obalnimi dejavnostmi ter spoštovanje urbanističnih pravil ⁽¹²⁾. V državah članicah je treba poskrbeti za najboljše možno izvajanje direktive o pomorskem prostorskem načrtovanju. Glede na to, da obalna območja v direktivi niso zajeta, bi bilo koristno znova opozoriti na Barcelonsko konvencijo, ki ji je priložen protokol o upravljanju obalnih območij.

⁽⁸⁾ Direktiva 2014/89/EU z dne 23. julija 2014, glej tudi https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime_spatial_planning_sl.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/barcelona-convention/index_en.htm

⁽¹⁰⁾ EU trenutno še nima neposredne zakonodaje o balastnih vodah, čeprav je v Uredbi (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst ugotovljeno, da bi se lahko za ukrepanje proti zadevnim tujerodnim vrstam uporabljala tudi Mednarodna konvencija za nadzor in ravnanje z ladijsko balastno vodo in usedlinami.

⁽¹¹⁾ Dokument Sveta 13398/16 (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13398-2016-INIT/sl/pdf>).

⁽¹²⁾ UL C 451, 16.12.2014, str. 64.

4.2 Dolgoročne prednosti celostnega medsektorskega pristopa

4.2.1 Uskladiitev pravnih zahtev

4.2.1.1 Po izteku roka 18. januarja 2016, do katerega so morale države članice EU spremeniti nacionalno zakonodajo in vanjo prenesti Direktivo 94/25/ES o plovilih za rekreacijo, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/44/ES, je sedaj čas za temeljito preučitev sedanjega stanja. Ta direktiva je bila sprejeta, da bi z uvedbo standardnih zahtev glede varnosti uporabnikov ter emisij izpušnih plinov in hrupa spodbudili trajnostni razvoj sektorja in zmanjšali število nesreč plovil na morju.

4.2.1.2 S tem evropskim pravnim okvirom naj bi odpravili razlike med državami članicami, ki bi lahko ovirale gibanje znotraj EU. To obvezno usklajevanje je prineslo številne izzive, ki jih je treba čim prej opredeliti in preučiti, saj je očitno, da zahteve na ravni Evropske unije še vedno niso poenotene. Različni nacionalni programi usposabljanja za voznike plovil dokazujejo, da med državami ni usklajevanja in soglasnosti⁽¹³⁾. Vmesni proces za prenos v nacionalno zakonodajo je treba izpeljati hitro in učinkovito, sicer bi lahko imel nasprotni učinek in morda celo ogrozil konkurenčnost industrije plovil za rekreacijo, to pa bi imelo posledice, ki so popolnoma nasprotne ciljem za navtični in pomorski turizem.

4.2.2 Konkurenčnost

4.2.2.1 V zadnjih letih je bilo povpraševanje v več podsektorjih v tej industriji spremenljivo, turistična industrija na splošno pa nestabilna, saj so tudi nanjo vplivale gospodarske razmere v državah izvora. Nedvomno bodo na turizem vplivale tudi posledice nedavnih terorističnih napadov v Evropi, zaradi česar se bo povečala nevarnost drugih terorističnih groženj. Vendar pa se je turizem z leti izkazal za zelo odpornega, celo v izjemno težavnih časih; dokaz za to je hitro okrevanje po gospodarski krizi v letih 2008 in 2009 ter več kasnejših krizah.

4.2.2.2 Vse bolj so pomembni visokokakovostni turistični proizvodi in storitve, za katere je treba zagotoviti naložbe, potrebna pa je tudi inovativnost. Treba je preučiti možnosti za diverzifikacijo in izboljšanje proizvodov v celotni vrednostni verigi. To je ena od možnosti, s katero lahko pomembno spodbudimo navtični in pomorski turizem ter povečamo privlačnost morebitnih destinacij, hkrati pa nam bo omogočila, da se prilagodimo spreminjajočim se navadam potrošnikov in demografskim spremembam, ki vplivajo na potovalne navade.

4.2.2.3 Stranke postajajo vse bolj pustolovske in so bolj pripravljene izkusiti nove načine potovanja. Komisija namerava v kratkem objaviti razpis v vrednosti 1,5 milijona EUR za vzpostavitev morskih poti, ki spodbujajo navtični turizem, kar je korak v pravo smer. Ta pobuda bo v pomoč pri spodbujanju povezovanja z drugimi gospodarskimi sektorji in pri privabljanju obiskovalcev s posebnimi interesi, kot so gastronomija, kultura in dejavnosti za prosti čas.

4.2.2.4 Komisija v okviru svojih pristojnosti izvaja ukrepe v podporo konkurenčnosti in trajnosti turističnega sektorja, ki lahko pripomorejo tudi k razvoju navtičnega in pomorskega turizma.

4.2.2.5 Eden takih ukrepov je program COSME, ki je v zadnjih šestih letih podprl razvoj in promocijo nadnacionalnih tematskih turističnih proizvodov na področjih, kot so pomorski in kulturni turizem, gastronomija, šport in wellness⁽¹⁴⁾. Tudi pobuda EDEN prispeva k prepoznavnosti netradicionalnih destinacij, ki so dokazale svojo odličnost pri razvoju trajnostnega turizma⁽¹⁵⁾. V letu 2010 je bila pobuda osredotočena na obalne destinacije ter destinacije ob rekah in jezerih, njen namen pa je bilo spodbujanje inovativnih pristopov k njihovi ponudbi vodnega turizma.

4.2.2.6 Regije lahko poleg tega za naložbe v modernizacijo obalnih območij, marin in pristanišč ter za ohranjanje naravne in kulturne dediščine na teh območjih uporabijo sredstva iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov⁽¹⁶⁾, če prispevajo k ustreznim tematskim ciljem in so del teritorialne strategije. Komisija je objavila tudi vodnik⁽¹⁷⁾ s celovitim pregledom možnosti za financiranje EU v sektorju turizma. Deležniki v obalnem in pomorskem turizmu lahko za ustrezna sredstva zaprosijo v okviru teh različnih programov.

⁽¹³⁾ Glej tudi UL C 389, 21.10.2016, str. 93.

⁽¹⁴⁾ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/transnational-products_sl

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/eden/about/themes_sl

⁽¹⁶⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_tourism.pdf

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8496&lang=sl

4.2.2.7 Te storitve je mogoče povezati z združevanjem proizvodov in storitev, ki lahko izboljšajo izkušnjo obiskovalcev; usmeriti jih je namreč treba v celovito, posebej njim prilagojeno ponudbo priljubljenih proizvodov in storitev. Koncept združevanja je v turizmu vse bolj priljubljen, kajti vključuje tudi ponudbo specializiranih turističnih proizvodov in storitev. Ciljno trženje omogoča uporabo vseh možnih sredstev, zlasti digitalnih metod, pri navezovanju neposrednih stikov z vsemi potencialnimi obiskovalci, saj je njegov namen vzpostaviti neposredno povezavo med potencialnimi obiskovalci in določeno destinacijo.

4.2.3 Potencial navtičnega in pomorskega turizma za ustvarjanje delovnih mest

Za trajnostno in konkurenčno rast so nujne naložbe v ljudi. Uresničitev tega cilja terja strateško upravljanje sprememb, kar vključuje priložnosti za razvijanje znanj in spretnosti, sodelovanje in zavezanost v celotni industriji ter prevzemanje odgovornosti ustreznih deležnikov. To je proces, v katerem morajo prek socialnega dialoga in dialoga s civilno družbo sodelovati ključni deležniki ter si prizadevati za sprejetje skupne strategije, s katerim bi obvladali izziv, pred katerim je večina držav članic EU. Hkrati je to lahko tudi podlaga za ustvarjanje novih zaposlitvenih možnosti, zlasti za mlade, in za zagotavljanje dolgoročne trajnosti sektorja, pa tudi za zaščito pravic pomorščakov, kar zadeva pogoje zaposlovanja na morju in prednosti okrepljenega režima skladnosti.

4.2.3.1 EESO je v mnenju o večji rasti in delovnih mestih v obalnem in pomorskem turizmu⁽¹⁸⁾ navedel, da sta predlagana izvedba raziskave o potrebah po usposabljanju in vzpostavitve oddelka za t. i. modra delovna mesta na portalu EURES pomembni. Vendar pa je v zvezi s tem ravno tako izjemno pomembno, da Komisija poskrbi za obsežno promocijo in v državah članicah poveča ozaveščenost o tem, da morajo v svojih nacionalnih politikah za usposabljanje upoštevati rezultate raziskave. Usposabljanje je potrebno tako za delavce in delodajalce kot tudi za turistične institucije, vključevati pa bi moralo ozaveščanje o pomenu turizma, evropske dediščine in okolja. To mora biti del obveznega izobraževanja, tako da se mladi o tem učijo že od zgodnjega otroštva.

4.2.3.2 Komisija je sprejela številne pobude za razvoj znanj in spretnosti v turizmu, ki bodo pripomogli tudi k nastajanju modrih delovnih mest; eden od njih je novi program znanj in spretnosti za Evropo⁽¹⁹⁾. V tem pomembnem političnem dokumentu je tudi okvir za sektorsko sodelovanje na področju znanj in spretnosti, v katerem je turizem opredeljen kot eno od šestih pilotnih področij, kjer se bodo pod okriljem industrije izvajali specifični ukrepi. V zvezi s tem je bil konec januarja 2017 v okviru sklada programa Erasmus+ s proračunom v višini 4 milijone EUR objavljen poziv k zbiranju predlogov. Sklad bo podprl vzpostavitev platforme ključnih deležnikov v tem sektorju (vključno z industrijo in izvajalci izobraževanja), ki bodo v naslednjih 5–10 letih predlagali ukrepe in priporočila. Na platformi se bodo analizirali glavni trendi in potrebe po znanjih in spretnostih v tem sektorju, oblikovali konkretni ukrepi za zadovoljevanje kratko- in srednjeročnih potreb po znanjih in spretnostih, pregledovali poklicni profili, posodabljali novi učni programi, promovirala privlačnost sektorja ter spodbujala mobilnost študentov in iskalcev zaposlitve.

4.2.3.3 Marca 2017 bo tudi v okviru programa COSME objavljen razpis v vrednosti 800 000 EUR za oddajo ponudb v podporo ukrepov za spodbujanje poklicne poti v turizmu. Med drugim so predvidene kampanje za ozaveščanje o trenutnih pobudah in orodjih za razvoj znanj in spretnosti v turizmu ter o podobi poklicne poti v tem sektorju, pri čemer bodo v pomoč gradivo, intervjuji in spletni seminarji o pozitivnih vidikih takšne poklicne poti (tj. da je mednarodna, trendovska in dinamična). Ukrepi bodo osredotočeni na podjetja v turizmu (vključno z MSP) in zagnonska podjetja, namenjeni pa bodo tudi študentom in iskalcem zaposlitve.

4.2.4 Statistični ekonomski podatki

4.2.4.1 Industrija navtičnega in pomorskega turizma je izjemno kompleksna in vključuje različne vrste odnosov med številnimi različnimi deležniki. Zelo se razlikujejo tudi različne gospodarske dejavnosti, ki skupaj predstavljajo to industrijo. Statistične informacije v zvezi s pomorskim in obalnim turizmom v državah članicah niso vedno na voljo, razlike med državami pa lahko nastajajo tudi pri metodi zbiranja. Podatki so lahko nedosledni, zato se lahko zgodi, da številke ne predstavljajo natančnih rezultatov. Glede na pomen tega sektorja za evropsko gospodarstvo je izjemno pomembno, da so podatki dosledni in natančni, kar bo vsem v tem sektorju pomagalo natančno razumeti in ugotoviti, kakšna je dinamika navtične industrije in kako to vpliva na gospodarsko rast EU. Orodje, ki ga potrebuje ta sektor, bi bila lahko metodologija

⁽¹⁸⁾ UL C 451, 16.12.2014, str. 64.

⁽¹⁹⁾ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223>

satelitskega računa za turizem⁽²⁰⁾. Ekonomski podatki, pridobljeni prek tega sistema, se lahko kombinirajo z drugimi pomembnimi podatki, skupaj pa bi lahko predstavljali mehanizem kazalnikov trajnosti. S tem orodjem je seznanjenih že več držav članic, kar bo ta proces pospešilo.

V Bruslju, 30. marca 2017

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS

⁽²⁰⁾ Satelitski račun za turizem, ki ga je razvila Svetovna turistična organizacija Združenih narodov, je standardni statistični okvir in glavno orodje za ekonomske meritve v turizmu. Priporočeni metodološki okvir iz leta 2008 zagotavlja posodobljeni skupni konceptualni okvir za uvedbo takšnega satelitskega računa.